

спільно-географічні проблеми та певною мірою посприяти їх вирішенню. Фахівці в галузі суспільної географії здатні розробляти на замовлення органів місцевого самоврядування або громадських організацій реальні механізми (моделі, прогнози) управління процесами різного рівня в соціальному просторі. Таким чином, при ефективному використанні даних розробок в місцевому та державному управлінні, покращиться еколого-соціально-економічна ситуація як в окремих населених пунктах, так і країні в цілому.

Література

1. Немець К.А. Просторовий аналіз у суспільній географії : нові підходи, методи, моделі [монографія] / К.А. Немець, Л.М. Немець. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 228 с.
2. Немець Л.М. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні / Л.М. Немець, Я.Б. Олійник, К.А. Немець. – К. – Харків : РВВ ХНУ, 2003. – 160 с.
3. Олійник Я.Б. Вступ до соціальної географії / Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К., 2000. – 204 с.
4. Сонько С.П. Просторовий розвиток соціо-природних систем : шлях до нової парадигми : [монографія] / С.П. Сонько. – Київ : Ніка Центр, 2003. – 287 с.
5. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методика / О.Г. Топчієв. – Одеса, 2005. – 632 с.
6. Философия : Энциклопедический словарь / Под ред. А.А. Ивина. – М. : Гардарики, 2004. – 1072 с.
7. Шаблій О.І. Основи загальної суспільної географії / О.І. Шаблій. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. – 444 с.
8. Щодра О. Історична географія : Еволюція поглядів на предмет і завдання студій / О. Щодра // Вісник Львівського національного університету ім. Івана Франка, серія історична. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. – № 48. – С. 282-296.

Summary

S.P. Skorohod, S.I. Siutkin. **Spatial Analysis in Social Geography.**

The evolution of human notions regarding space is considered, essence of the concept "geographical" and "social" space are defined, a direct relationship of space and time is established, and main approaches and methods of spatial analysis are described in the article.

УДК 338.3:330.59 (477.82)

Н.В. Краснопольська, Т.Ю. Швець

ВПЛИВ ВИРОБНИЧО-ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ НА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ РАЙОНІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розглянуто особливості впливу зовнішніх факторів на формування показників рівня і якості життя населення адміністративних районів Волинської області. Проаналізовано основні показники виробничо-економічних факторів, а саме структуру та рівень зайнятості населення, структуру та спеціалізацію господарства, фінансове забезпечення (інвестиції) та рівень соціально-економічного розвитку регіону. Проведено порівняльний аналіз показників виробничо-економічних факторів, які впливають на рівень життя населення. На основі статистичних показників методом ранжування здійснено групування адміністративних районів Волинської області за виробничо-економічними показниками. Виявлено провідні адміністративні райони щодо кращого розвитку рівня життя населення. Визначено пріоритетні напрями регіональної політики щодо вдосконалення діяльності господарського комплексу області з метою підвищення рівня та якості життя населення.

Постановка проблеми. Дослідження якості життя населення є надзвичайно актуальними, оскільки є важливим складником соціальної безпеки населення країни і регіону зокрема. На формування показників якості та рівня життя населення впливає декілька груп факторів. Одну із груп складають виробничо-економічні, а саме рівень зайнятості населення, структура та спеціалізація господарського комплексу, фінансове забезпечення та рівень соціально-економічного розвитку окремих адміністративних районів та області в цілому. Детальний аналіз показників у адміністративних районах області дає змогу виявити ті чи інші риси, показати закономірності розподілу якості життя від рівня виробничо-економічного розвитку. Тому такі дослідження актуальні з точки зору окреслення шляхів подальшої оптимізації соціально-економічної політики області.

Дослідження особливостей формування якості та рівня життя населення розкрито в працях ряду зарубіжних та українських учених. Основні положення та підходи до визначення якості та рівня життя населення висвітлені у працях Дж. Гелбрейта, У. Ростоу, Р. Бауера, Е. Тоффлера, Л. Джорджа [2]. Питанням впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на формування рівня життя населення, зокрема впливу рівня виробничо-економічного розвитку, приділено увагу в роботах С. Баженова, Е. Лібанової, Ф. Узунова, І. Швець, Д. Ляшенко, А. Гольцова, Н. Лебідь, Н. Харченко, Н. Толстих [3].

Серед науковців нашого регіону, які займаються дослідженням факторів формування якості життя населення, слід назвати наукові доробки В. Голярчук [4]. В працях аналізуються складові та динаміка доходів населення, економічні показники, адже для більшості українців на сьогодні прагнення забезпечити матеріальне благополуччя є основним мотивом трудової діяльності, а рівень заробітної плати і стан її виплати визначає можливість реалізації фізичних, інтелектуальних, соціальних потреб.

Метою статті є визначення особливостей просторового розподілу окремих показників якості життя населення адміністративних районів Волинської області.

Для досягнення цієї мети вирішувалися наступні **завдання**:

– на основі статистичних показників схарактеризувати співвідношення між окремими виробничо-економічними показниками і чисельністю населення в районах Волинської області;

– провести групування адміністративних районів за окремими показниками якості життя, які залежать від впливу виробничо-економічних факторів.

Виклад основного матеріалу. Ринок праці Волинської області є складовою національного ринку праці. Проте, маючи спільні риси із загальнонаціональним ринком праці, він має свою специфіку, яка визначається суспільно-

географічним положенням, історико-географічними особливостями території, способом ведення господарства.

Упродовж 2014 року ситуація на регіональному ринку праці формувалася під впливом макроекономічних показників, надходжень інвестицій, здійснення заходів державного регулювання ринку праці і характеризувалася позитивними тенденціями щодо зростання зайнятості та скорочення безробіття. Так, за даними Державної служби статистики України за 2014 року рівень зайнятості населення зріс з 59,5% до 59,7%, а чисельність зайнятого населення віком 15-70 років збільшилась у порівнянні з відповідним періодом 2013 року на 2,2 тис. осіб і становила 446 тис. осіб. Також спостерігається динаміка у розподілі населення за статусом зайнятості.

Спостерігається підвищення ефективності використання робочої сили на виробництві. У 2014 році чисельність працівників, які знаходились у вимушених неоплачуваних відпустках з ініціативи роботодавця, зменшилась порівняно з прогнозованою на 3,4 тис. Кількість працівників, які працюють у режимі неповного робочого дня, у порівнянні з прогнозованою зменшилась вдвічі і становить 13,7 тис. Кількість укладених договорів між найманими працівниками та фізичними особами-підприємцями домінувала над ліквідованими.

У малому бізнесі працює 25% економічно активного населення працездатного віку, що є наслідком активного розвитку та підтримки мережі інфраструктури підприємництва.

Розгортання підприємницької діяльності здійснювалось, насамперед, у сфері побутових послуг наданих населенню, торгівельно-посередницької діяльності, пасажирських перевезеннях, сільськогосподарському виробництві.

Для підтримки особистих селянських господарств, сімейних ферм та обслуговуючих кооперативів в області діють 9 регіональних програм, за якими профінансовано з державного та місцевих бюджетів 11,5 млн. грн. Проведена робота дозволяє розширити сфери застосування праці у сільській місцевості за рахунок кластерних промислів: садівництва, картоплярства, квітникарства, бджільництва, тваринництва, вирощування грибів та овочів в теплицях, переробки овочів та фруктів.

Чисельність незайнятих громадян, які отримали роботу за сприяння центрів зайнятості у 2014 році зросла і становила 25,0 тис. осіб, в тому числі 1,6 тис. не конкурентно-спроможних громадян працевлаштовані з наданням дотації роботодавцю. Професійним навчанням були охоплені понад 5,6 тис. безробітних, що на 5,9% більше, ніж у 2013 році. Рівень працевлаштування громадян після проходження навчання склав 85,1%.

Працевлаштування по адміністративним районам Волинської області відрізняється і попитом, і пропозицією (див. рис.1).

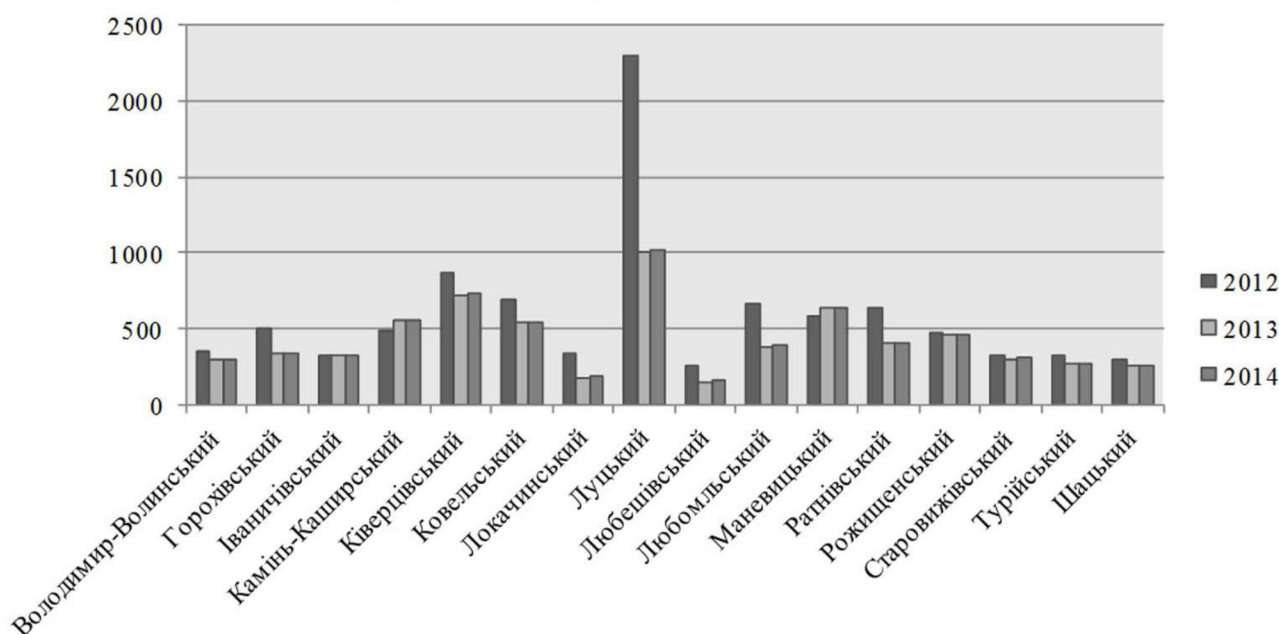

Рис. 1. Працевлаштування населення на нові робочі місця у адміністративних районах Волинської області (побудовано за даними [1])

У 2012 році найвищий показник працевлаштованих був зареєстрований у Луцькому, Ківерцівському, Ковельському, Любомльському, Ратнівському та Маневицькому районах. За 2013-2014 рр. чисельність працевлаштованих зменшилась вдвічі (виняток – Луцький район), що пояснюється складною економічною та політичною ситуацією в Україні. Тільки у двох адміністративних районах області (Маневицький та Камінь-Каширський) зросла кількість працевлаштованих громадян.

На даний період спостерігається тенденція до скорочення пропозиції робочої сили. Це пояснюється тим, що тривалість очікування працевлаштування, та рівень оплати праці, яку пропонує державна служба зайнятості часто не відповідає потребам, особливо молодого працездатного населення, яке працевлаштовується не офіційно та на короткостроковий період.

Проте, в Горохівському, Ківерцівському, Ковельському, Луцькому районах та містах Луцьку, Ковелі, Нововолинську, Володимир-Волинському спостерігається динаміка росту пропозиції робочої сили. Це зумовлено наявністю об'єктів виробництва, а відповідно і потребами заповнення вакантних місць.

В останні роки середній показник навантаження на одне вільне робоче місце по області складав 11 осіб, проте в минулому році даний показник зріс до 20 осіб. Розподіл навантажень на одне вільне робоче місце по адміністративних районах області показано на рис. 2.

Особливо високі показники навантаження на робочі місця характерні для таких професій як технічні службовці, працівники сфери торгівлі та послуг, а також робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин. Варто відзначити тенденцію до зменшення навантаження на вільні робочі місця наступних професій – як кваліфікованих робітників сільського та лісового господарств, риборозведення.

На показники якості життя населення впливає структура та спеціалізація господарського комплексу області. Не зважаючи на те, що Волинська область має аграрно-індустріальну спрямованість, провідну роль у виробничій сфері займає промисловість, пріоритетність якої зумовлена сприятливими природними, транспортними та економічними умовами для виробництва промислової продукції. Важливими чинниками розвитку промисловості є також наявність кваліфікованих трудових ресурсів та підвищений попит на цю продукцію. Промисловістю створюється майже п'ята частина валової доданої вартості.

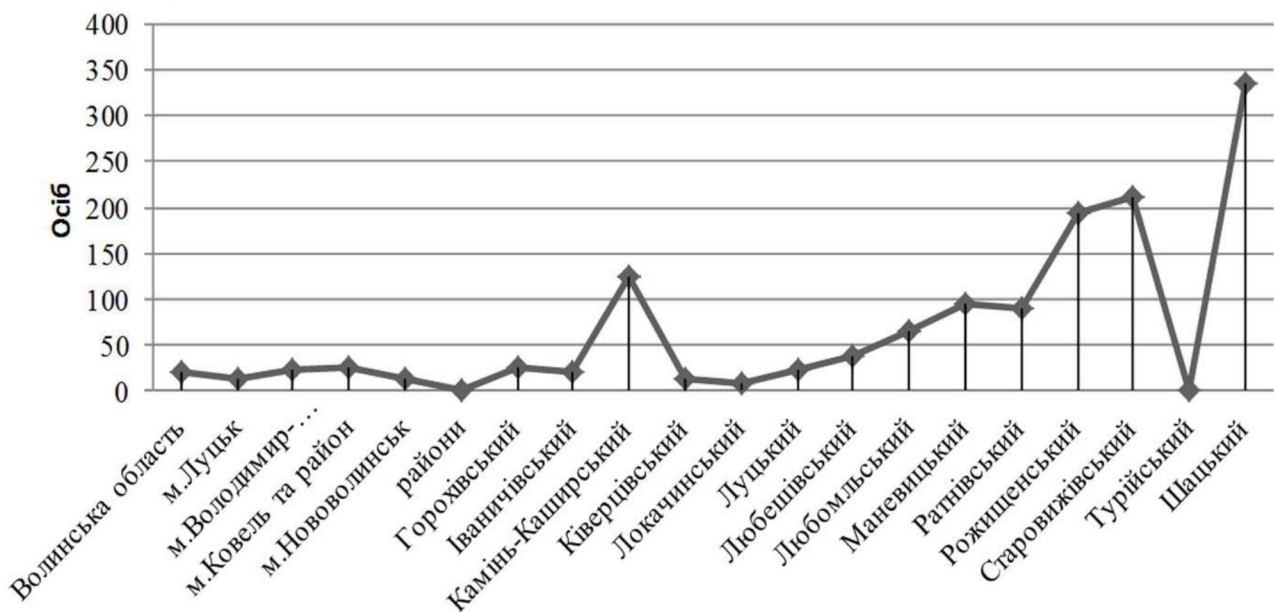

Рис. 2. Навантаження на одне вільне робоче місце (у містах і адміністративних районах) на 2014 рік (побудовано за даними [1])

В області випуском промислової продукції займається понад 800 промислових підприємств, з яких 147 великих та середніх за обсягами. У структурі промислового виробництва Волинської області найбільшу частку займає харчова промисловість (53,5%) [2], іншу половину виробництва займають такі галузі як машинобудування, виробництво та розподіл електроенергії, виробництво інших неметалевих виробів, хімічна та нафтохімічна промисловість, добувна, легка, металургія та оброблення металу, виробництво деревини та целюлозно-паперова (рис. 3).

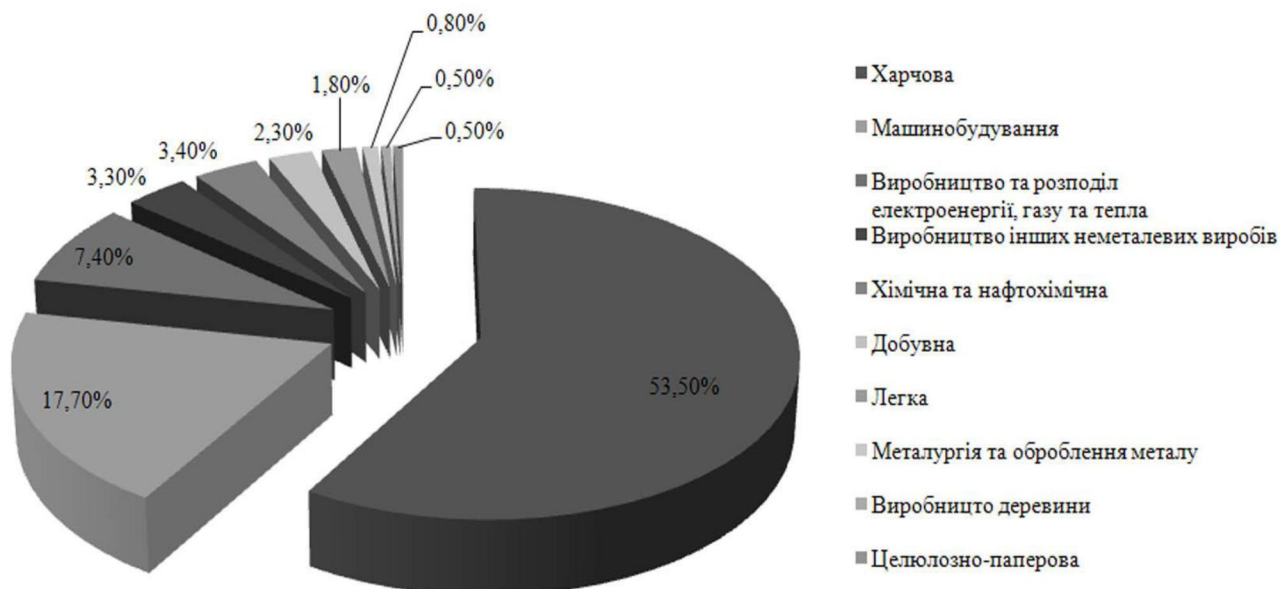

Рис. 3. Структура промислового виробництва у Волинській області (побудовано за даними [5])

Упродовж 2013-2014 років основна економічна активність була сконцентрована навколо кількох центрів: міст Луцька, Ковеля, Нововолинська та у відповідних районах. У структурі реалізації добувної промисловості частка м. Нововолинська становить понад 80 відсотків, Маневицького району – понад 15%.

Машинобудівне виробництво майже повністю сконцентроване на підприємствах м. Луцька. Підприємства хімічної та нафтохімічної промисловості зосереджені у містах Луцьку та Нововолинську, причому частка обласного центру сягає 90%. Харчова промисловість представлена підприємствами міст Луцька і Нововолинська та Луцького району (їх сукупна частка перевищує 65%).

Господарська діяльність більшості територій базується на одній – двох галузях. Структура промислового виробництва у районах протягом останніх років залишається незмінною, у більшості з них домінує сировинне виробництво або підприємства, які виробляють проміжну та низько-технологічну продукцію.

Дохід від реалізації продукції (товарів, послуг) до загального обсягу промислового виробництва у районах Волинської області відрізняється. Найвищі показники спостерігаються у містах обласного значення: Луцьку (819,8%), Нововолинську (216,3%), Володимир-Волинському (131,1%), Ковелі (54,4%), та двох районах – Луцькому (396,2%) і Ковельському (83,7%). Середні показники доходу можна виділити у трьох районах – Горохівському (45,1%), Іваничівському (39,9%), Рожищенському (30,7%). Найнижчі показники у семи районах області: Ратнівському (11,5%), Маневицькому (10,3%), Ківерцівському (7,8%), Любомльському (2,3%), Любешівському, Локачинському, Шацькому (менше

двох відсотків), а в двох районах – Камінь-Каширському та Турійському дохід від реалізації продукції відсутній.

У 2012 році підприємства області реалізували промислової продукції на суму 7,4 млрд. грн., що у розрахунку на одного жителя становить 7 тис. грн. При цьому у Луцькому районі реалізовано продукції на 24 тис. грн. на одну особу, а у Турійському – лише на 20 грн. Це найнижчий показник по області.

Сільське господарство є домінуючою галуззю в усіх районах області. У Луцькому, Ківерцівському (рослинницького напрямку), Ратнівському, Ковельському (тваринництво м'ясо-молочного напрямку) районах вартість продукції рослинництва і тваринництва, реалізованої сільськогосподарськими підприємствами є найвищою (до 57%). Середні показники (від 10 до 20%) вартості реалізованої продукції характерні для Володимир-Волинського, Горохівського (виробництво зерна, цукрових буряків), Турійського (м'ясо-молочне тваринництво, виробництво м'яса свинини і птиці) районів. Низькі показники (менше 5%) характерні для Камінь-Каширського (вирощування зернових та кормових культур), Локачинського (вирощування зернових культур, цукрових буряків, картоплі, виробництво кормів), Маневицького, Шацького та Іваничівського (вирощування озимих та ярих зернових), Любешівського та Любомльського (вирощування зернових та м'ясне тваринництво), Рожищенського (молочно-м'ясний напрямок) та Старовижівського (вирощення зернових та м'ясо-молочне тваринництво) районів. На недержавній основі виробляється майже вся сільськогосподарська продукція.

Галузь тваринництва дає вагомий внесок у валове виробництво сільськогосподарської продукції регіону, забезпечує населення продуктами харчування тваринного походження в обсягах на рівні фізіологічно обґрунтованих норм споживання та формує експортний потенціал області. За останні 5 років приріст виробництва у тваринництві відбувався за рахунок нарощування об'ємів виробництва м'яса птиці та свинини [10].

У тваринницькій галузі вироблено на 3,5% продукції більше, ніж в 2013р. У сільськогосподарських підприємствах збільшили обсяги виробництва на 11,5%. В господарствах населення, на які припадає 62,3% загального обсягу, відбулося зниження на 0,8%. Свинарство як галузь сільськогосподарського виробництва забезпечує населення цінними продуктами харчування і наразі залишається однією з найбільш перспективних в аграрному бізнесі.

У структурі реалізації худоби та птиці на забій аграрними підприємствами частка птиці становила 83,0% (у 2013р. – 78,7%), свиней – 11,1% (12,7%), великої рогатої худоби – 5,9% (8,5%) [1].

У 2014 р. площі посівів збільшилися порівняно з 2013 р. на 20,4 тис. га, що становить 4,3 відсотка до посівної площі. Відбулося розширення посівів кукурудзи у 1,8 разу, що забезпечило додаткове отримання зерна у обсязі понад 150 тис. тон [1]. Об'єми сільськогосподарської продукції безпосередньо впливають на показники основних продуктів харчування на душу населення (див. рис. 4).

Середні показники основних продуктів харчування на душу населення по адміністративних районах відрізняються від середньо обласних, що свідчить про різний стан розвитку сільського господарства, а як наслідок – рівня забезпечення продуктами харчування.

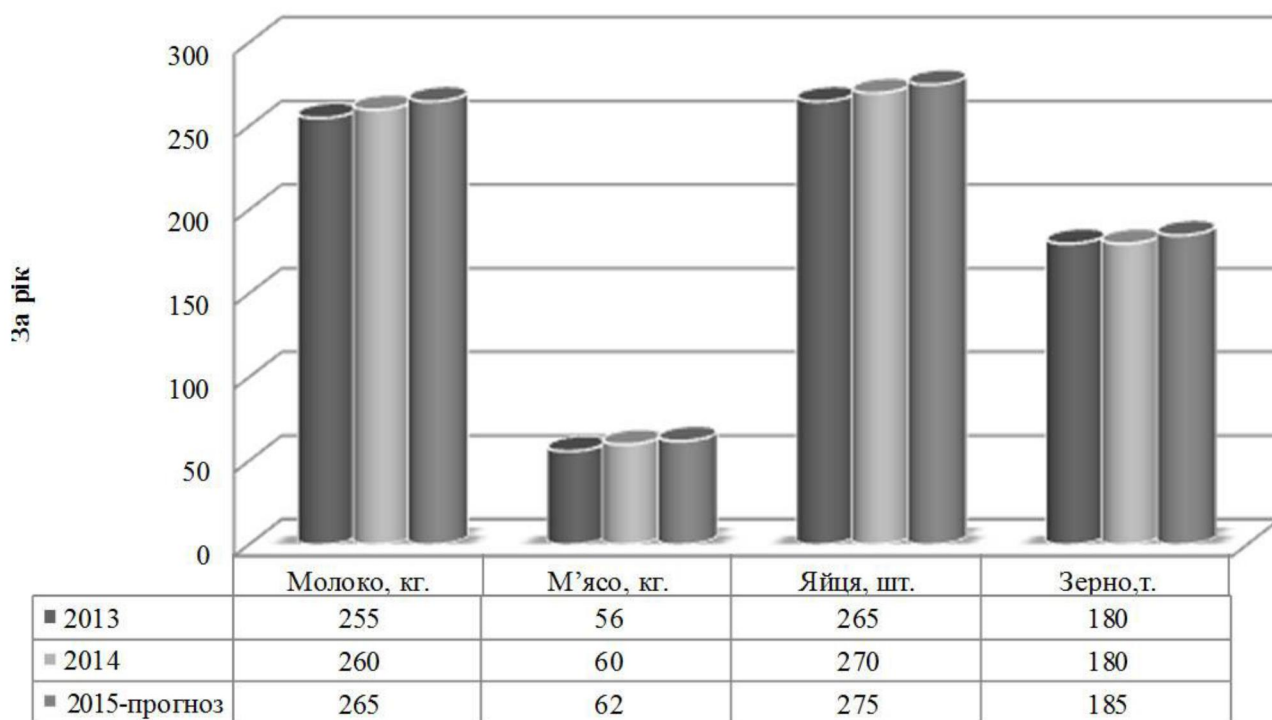

Рис. 4. Споживання основних продуктів харчування на душу населення у Волинській області 2013–2015 рр. (побудовано за даними [5])

До першої групи відносяться три райони: Шацький, Локачинський, Турійський з найвищими показниками виробництва молока (300 кг), м'яса (132 кг), яєць (260 шт.) на душу населення. Найнижчі показники виробництва молока (50 кг), м'яса (21 кг), яєць (90 шт.) мають три райони – це Іваничівський, Ковельський, Луцький.

Показники продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу, відносно середнього показника по Україні, найвищі у містах Луцьку, Ковелі, Нововолинську, Володимир-Волинському (160,2%) та чотирьох районах – Любомльському, Володимир-Волинському, Ратнівському та Ківерцівському (45,5%). Середні показники (15,1%) характерні для дев'яти районів області: Камінь-Каширського, Горохівського, Іваничівського, Любешівського, Маневи-

цького, Рожищенського, Шацького, Ковельського, а найнижчі показники (6,5%) для трьох районів – Локачинського, Турійського, Старовижівського.

На позитивну динаміку показників якості життя населення також впливають інвестиції. Протягом останніх років в області встановилась позитивна динаміка надходження інвестицій в основний капітал та перевищення темпів росту залучення капітальних вкладень в оновлення активної частини основних фондів (на придбання обладнання, інструментів, інвентарю) над темпами росту обсягів інвестицій в основний капітал в цілому. Найбільше залучено іноземних інвестицій підприємствами машинобудування (38,4%), харчової (20,2%) та деревообробної (11,8%) галузей.

Разом з тим, частка іноземного капіталу, спрямована на оновлення основних фондів, залишається незначною (не більше 5%). На такому ж рівні залишається надання інвестиційних кредитів комерційними банками.

Привабливість Волинської області для потенційних інвесторів зростає при врахуванні її сильних сторін і переваг, до яких належить високий рівень освітньої інфраструктури. Пріоритетними напрямками у сфері залучення іноземних інвестицій є машинобудівна, деревообробна, легка і хімічна галузі, реконструкція і технічне переобладнання підприємств, охорона довкілля та розвиток соціальної інфраструктури, туристсько-рекреаційний комплекс, розвиток агропромислового комплексу, створення нових і реконструкція діючих потужностей харчової і переробної промисловості.

Найбільш інвестиційно-привабливими залишаються підприємства міст Луцька, Нововолинська, а також Ковельського і Луцького районів. Протягом 2014 року частка іноземних інвестицій, що надійшли до адміністративного центру області становила 38,9%; до м. Нововолинська – 29,7%, Ковельського району – 17,1% [10]. У містах інвестиції вкладаються в основному у вторинний та третинний сектор. Зокрема зосередження іноземного капіталу на промислових підприємствах з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, машинобудування, виробництва харчових продуктів, напоїв, виробництва меблів і хімічного виробництва, виготовлення гумових та пластмасових виробів. Такими підприємствами є: «Модерн-Експо», «Вікі», «Нововолинський олійно-жировий комбінат», «Цунамі», публічні акціонерні товариства «СКФ Україна», «Теремно Хліб», ДП «Автоскладальний завод №1» та ПрАТ «Едельвіка». Успішними є підприємства з іноземними інвестиціями, оскільки дають робочі місця, стабільну заробітну плату, що сприяє підвищенню якісних показників населення.

Вирізняються 3 групи щодо надходження об'ємів іноземних інвестицій у структуру господарських комплексів адміністративних районів. Перша група – це міста і райони з найвищими показниками: місті Луцьк (55,3%) і Володимир-Волинський (1,8%), Луцький та Володимир-Волинський райони (від 10 до 5%); друга група – райони із середніми показниками (від 5 до 2%): Ківерцівський, Ратнівський, Рожищенський, Ковельський, Камінь-Каширський. У даних районах найбільш інвестиційно привабливими є підприємства з обробки деревини та продукування виробів з неї, агроформування тощо. До третьої групи віднесені райони з найнижчою інвестиційною привабливістю (менше 2%) – Горохівський (харчова промисловість), Локачинський (сільське господарство – реконструкція тваринницьких приміщень), Любомльський, Маневицький (підприємства з обробки деревини), Старовижівський (сільське господарство – тваринництво), Шацький (сфера послуг), Турійський (фермерські господарства) та Іваничівський райони.

Важливими показниками за якими визначається якість життя населення є соціально-економічні показники, які включають середньомісячну номінальну заробітну плату штатних працівників, доходи населення, індекс споживчих цін, обсяги реалізованих послуг, продукцію сільського господарства у розрахунку на одну особу, кількість безробітних, кількість зайнятих.

Найвищі середньомісячні номінальні заробітні плати (2750 грн) мають робітники трьох районів: Луцького, Любомльського, Маневицького, а найнижчі заробітні плати (2163 грн) отримують у Турійському, Шацькому, Горохівському районах.

Найвища кількість безробітних зареєстровано у містах обласного значення – м. Луцьку, м. Нововолинську, м. Ковелі (13,5 осіб на 1000 працюючих). Середні показники зареєстрованих безробітних у Горохівському, Луцькому, Рожищенському районах (4,5 осіб на 1000 працюючих), а найнижчі показники (2,05 осіб на 1000 працюючих) – у Любешівському, Камінь-Каширському, Локачинському, Володимир-Волинському районах. Середній показник зареєстрованих безробітних у Волинській області на 2014 рік склав 8 осіб.

Найвищі показники зайнятості населення (від 30 до 15%) у Луцькому, Ковельському, Іваничівському, Володимир-Волинському районах. Найнижча кількість зайнятих працівників (від 15 до 5%) зареєстрована – у Ківерцівському, Турійському, Горохівському, Любешівському, Маневицькому, Рожищенському, Любешівському, Шацькому, Камінь-Каширському, Любомльському, Локачинському, Старовижівському районах. Отже, рівень зайнятості населення по адміністративних районах є досить низьким.

Об'єми спожитих послуг населенням адміністративних районів залежить від платоспроможності населення. Споживання послуг жителями різних регіонів Волинської області неоднакове. Так, обсяги реалізованих послуг у містах Ковелі, Луцьку та Луцькому районі становили 6350,7 грн., тоді як у Локачинському, Ратнівському, Любешівському і Старовижівському районах – від 7,9 грн. до 57,2 грн.

Обсяг реалізованих послуг у Волинській області за видами економічної діяльності найбільше спрямовані в такі галузі як: освіту (110174,0 тис. грн), охорону здоров'я та надання соціальної допомоги (40306,8 тис. грн), надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту (13775,0 тис.грн), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (8341,2 тис.грн), діяльність готелів та ресторанів (1261,6 тис. грн), діяльність транспорту та зв'язку (683,0 тис. грн). Обсяги реалізованих послуг у адміністративних районах показано на рис. 5.

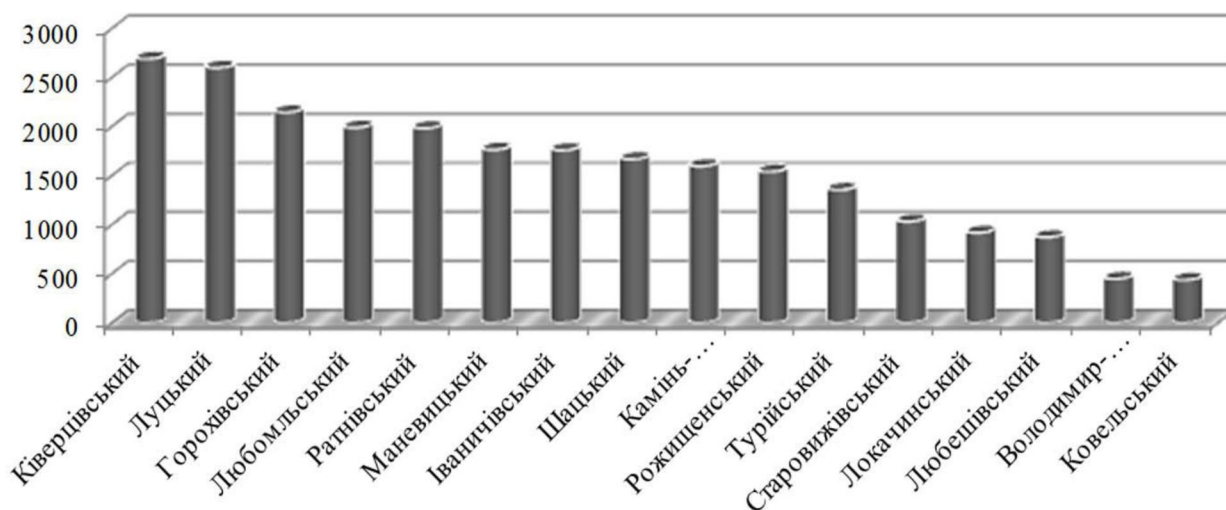

Рис. 5. Обсяг реалізованих послуг у Волинській області за видами економічної діяльності у 2013 році(побудовано за даними [1])

Було проведено ранжування адміністративних районів щодо основних соціально-економічних показників, які впливають на якість життя населення. Так, до першої групи відносяться чотири райони Луцький, Володимир-Волинський, Любомльський, Ківецівський та міста обласного значення – Луцьк, Ковель, Нововолинськ; до другої групи вісім районів – Горохівський, Ковельський, Камінь-Каширський, Любешівський, Ратнівський, Рожиченський, Маневичський, Іваничівський; до третьої групи чотири райони – Локачинський, Старовижівський, Турійський та Шацький.

За рівнем соціально-економічного розвитку Волинська область займає в Україні 20 позицію, хоча у 2012 році займала 15 позицію.

Останні два роки частка області у загальному обсязі валового регіонального продукту України складає 1,4% і за цим показником Волинська область займає лише 23 місце в Україні. Валовий регіональний продукт у розрахунку на одну особу дорівнював 19,2 тис. грн., а по відношенню до середнього показника в Україні становив лише 60,1%. За обсягами валового регіонального продукту у розрахунку на одну особу область посіла 22 місце серед регіонів України, а серед областей Поліського регіону – третє.

Висновки. Підвищення якості та рівня життя – багатоієрархічна мета, досягнення якої передбачає створення сприятливих умов для розвитку людського капіталу; реалізації заходів, спрямованих на подолання бідності, збереження та створення нових робочих місць, упровадження результативної політики доходів. Невід’ємною складовою підвищення якості життя є ефективна демографічна, молодіжна та гендерна політика, модернізація системи освіти, медичного обслуговування й соціальної підтримки найбільш вразливих верств населення; дієвого пенсійного забезпечення. Поряд з цим, реформування системи житлово-комунального господарства, створення сприятливих умов для соціокультурного та гуманітарного розвитку населення формують основу для комфортного, безпечного проживання людини, її всебічного, гармонійного розвитку та становлення соціального капіталу, що розглядається як найважливіша умова досягнення соціальної стабільності у суспільстві. Вирішення питань покращення якості життя населення у Волинській області повинно будуватися на основі комплексного характеру з розробкою цільових програм на підвищення ефективності використання споживання природно-ресурсного та трудового потенціалу, розвитку продуктивних сил. Соціально-економічний аналіз показників якості життя на локальному рівні дозволить оцінити ефективність варіантів територіальної організації функціонування суспільно-географічного комплексу.

Література

1. Науменко В.Ю. Статистичний щорічник «Волинь 2013» / В.Ю. Науменко. – Луцьк : Головне управління статистики у Волинській області, 2014. – 521 с.
2. Лебідь Н.П. Соціально-екологічні аспекти розвитку території (суспільно-географічне дослідження на прикл. Україні): автореф. дис. на здобуття канд. геогр. наук: спец. 11.00.02 / Н.П. Лебідь. – Київ, 1995. – 202 с.
3. Лібанова Е.М. Людський розвиток в Україні / Лібанова Е.М. – К.: Парламентське, 2004. – 290 с.
4. Немець Л.М. Просторова організація соціально-географічних процесів в Україні / Немець Л.М. – Харків: РВВ ХНУ, 2003. – 226 с.
5. Стратегія економічного і соціального розвитку області на 2004–2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/node/29409>.
6. Про внесення доповнень до Стратегії економічного і соціального розвитку області на 2004–2015 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/node/29409>.
7. Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/node/29409>.
8. Офіційний сайт Волинської обласної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/node/29409>.
9. Департамент агропромислового розвитку Волинської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://agrovolyln.com/rub.php?rub=6&news=94>. 10. Стратегічні напрямки економічного і соціального розвитку Волинської області на 2012 – 2015 роки з урахуванням завдань Програми економічних реформ на 2010 – 2014 роки у Волинській області [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://volynrada.gov.ua/node/29409>.

Summary

N.V. Krasnopolska, T.Y. Shvets. The Impact of Production-Economic Factors on the Quality of Life of the Population of the Administrative Districts of Volyn Region

The peculiarities of the influence of external factors on the formation of indicators of the level and quality of life of the population of the administrative districts of Volyn region. Analyzed the main indicators of production and economic factors, namely the structure and level of employment, the structure and specialization of the economy, financial support (investment) and the level of socio-economic development of the region. A comparative analysis of some indicators of production and economic factors affecting the standard of living of the population. On the basis of statistical indicators method of ranking conducted by grouping the administrative districts of Volyn region on production and economic indicators. Identify leading administrative areas are relatively better development of living standards. Identified priority areas for regional policy aimed at improving the performance of the economic complex of the region with the aim of raising the level and quality of life of the population.

УДК 911.3:32

В.І. Стафійчук

СУЧАСНЕ СУСІДСЬКЕ ПОЛІТИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНИ

В статті розглянуте сусідське політико-географічне положення України в умовах російської агресії. Проведене групування країн-сусідів першого порядку за спільністю стратегічних цілей. Акцентовано увагу на необхідності повноправного членства України у Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору (НАТО).

Вступ. Постановка проблеми. Нині Україна переживає один із найскладніших етапів своєї історії. Російська агресія спонукає переоцінити не лише роль і місце України у глобальному політичному просторі, а й абсолютно повному поглянути на її сусідське політико-географічне положення та чітко ідентифікувати друзів і ворогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські та зарубіжні географи традиційно виділяють три рівні політико-географічного положення (ПГП): глобальне, регіональне та сусідське. ПГП України було предметом прискіпливої наукової уваги багатьох вітчизняних географів. Різні аспекти цього питання у наш час висвітлювали М.Дністрянський [1], О.Шаблій [2], С.Лотоцький та С.Трохимчук [3], а в попередні – С.Рудницький [4], Ю.Липа [5], В.Кубійович [6] та ін. Про Україну та її місце у політичному просторі писали і пишуть зарубіжні вчені: Ф.Науманн, П.Шафарик, Н.М.Наймарк, З.Бжезінський, А.Коен, А.Гужон, А.Дебантон, М.Ді Паскуале тощо.